

Täysistunto

Maanantai 22.6.2020 klo 14.02—18.02

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lääkelain, lääkkeiden velvoitevarastoinnista annetun lain ja tartuntatautilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 80/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 16/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.50 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on tosiaankin tarkoitus parantaa lääkkeitten saatavuutta ja riittävyttä Suomessa tämän covid-19-pandemian vuoksi. Kun nyt nämä poikkeusolot on todettu päättyneeksi ja valmiuslain käyttöönottoasetusten voimassaolo päättyy, niin siinä mielessä on tärkeää, että meillä tehdään nämä muutokset muuhun lainsäädäntöön, jotta voidaan varmistua siitä, että jos meillä tulee tällaisia tilanteita vielä toistekin — toivon mukaan ei — niin meillä pystytään huolehtimaan lääkkeitten saatavuudesta ja niitten varastoinnista.

Käsittääkseni kohtuullisen hyvin tässä ollaan selvitty. Siellä on ollut joitakin yksittäisiä lääkkeitä, joitten saatavuudessa on ollut ongelmia, mutta kun vertaa muutamiin muihin maihin, niin voisi sanoa, että Suomessa on kuitenkin melko hyvin tämä tilanne pystytty hoitamaan.

Arvoisa puhemies! Tässä kuulin, että meillä on täällä jonkunlaisia aikataulupaineita myöskin talossa, joten päätän tämän puheenvuoroni lyhyeen ja toivon, että muutkin kollegat huomioivat sen, että täällä on kuulemma vielä sosiaali- ja terveystieteiden osastolla istuttavaa.

16.51 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Esityksellä on tarkoitus parantaa lääkkeiden saatavuutta ja riittävyttä Suomessa covid-19-pandemian vuoksi todettujen poikkeusolojen tai valmiuslain käyttöönottoasetusten voimassaolon päättymisen jälkeen. Tämä esitys koskee lääkelakia, lääkkeiden velvoitevarastointia ja tartuntalain muuttamista. Nämä ovat nyt muutoksia, tietynlaisia täsmämuutoksia, jotka on näihin lakeihin tehty tässä tilanteessa, kun poikkeustilanteesta on siirrytty normaalitilanteeseen, ja ovat sinällensä perusteltuja.

Kuten tiedämme, lääkkeiden saatavuushäiriöt ovat kuitenkin yleisiä ja niitä on aivan liian paljon. Meillä on paljon kohtia, mitä pitää jatkossa täsmentää. Eli lääkelaki on tarpeen aukaista kokonaisuudessaan ja täsmentää siellä olevia asioita niin, että voidaan paran-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

taa lääkkeiden saatavuutta niiltä osin. Toki paljon tarvitaan muutenkin, myös kansainvälisesti, lääkkeiden saatavuuden parantamiseksi.

Yksi asia, minkä nostan esille, on, että myyntiluvan haltijan tulee ilmoittaa kauppaan tuomisen tilapäisistä tai pysyvistä keskeytyksistä vähintään kaksi kuukautta ennen myyntin keskeyttämistä, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Kuitenkin ilmoitus jätetään kahta kuukautta etukäteen vain murto-osassa tapauksista. Fimean mukaan vuonna 2019 ainoastaan 1,1 prosenttia ilmoituksista on tehty kaksi kuukautta ennen saatavuushäiriön alkamista. Eli tämä on myös kohta, mihin olisi selkeästi puututtava velvoittavalla ohjauksella, lainsäädännöllä.

Toinen asia, mikä on noussut esille kentältä, on, että apteekkeille tulisi mahdollistaa joustavuus lääkkeiden toimittamiseen tilanteissa, joissa lääkärin määräämää lääkettä ei ole saatavilla apteekkeissa. Joustavuutta tarvitaan esimerkiksi tilanteissa, joissa lääkeainetta ei ole apteekissa juuri samassa vahvuudessa kuin mitä lääkäri on määrännyt. Auttaisi sekä terveydenhuoltoa että apteekkihenkilöstöä ja sitä asiakasta, että se voitaisiin vaihtaa toiseen vahvuuteen, kuitenkin niin huomioiden, että asiakas saisi riittävän informaation ja myöskin hän itse olisi siihen suostuvainen, ja tämä vain lääkkeiden saatavuushäiriötilanteissa. Tästä tehtiin merkintä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että tämä huomioitaisiin lääkkehoidon tiekartan uudistamisen yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean edustaja Essayahin puheenvuoroon liittyen, että meillä on nyt noin tunniksi puheenvuoropyyntöjä täällä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan pitää saada ymmärtääkseni kaksi mietintöä valmiiksi huomiseen, jotta ensi viikolla ei ole maanantaina tai tiistaina istuntoja. Se vain ilman kenenkään puheoikeuden rajoittamista tiedoksi teille.

16.54 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitos vielä tästä täsmennyksestä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä pidän myös tärkeänä saada puhua näistä sosiaali- ja terveysvaliokuntaan liittyvistä asioista, ja on tietysti harmillista, että meillä piti sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokous alkaa jo kello 16, mutta luonnollisesti kun istunto jatkuu ja täällä on äärettömän tärkeitä asioita, näistä käydään keskustelut. Mutta valiokunta istuu siten myöhään, ja sehän ei ole mitään poikkeuksellista, koska olemmehan me tottuneet jo viime kaudella sote-lakien aikoina istumaan myöhään ja aikaisin aamusta, jopa heinäkuussa.

Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on ollut sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja mietintö on yksimielinen, ja näillä ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus parantaa lääkkeiden saatavuutta ja riittävyttä Suomessa heti koronaviruspandemian vuoksi todettujen poikkeusolojen tai valmiuslain käyttöönottoasetusten voimassaolon päättymisen jälkeen. Esityksessä ehdotetaan, että lääkkeiden saatavuushäiriötilanteessa tai sellaisen uhatessa sosiaali- ja terveysministeriö voisi määräaikaisesti rajoittaa tai kohdentaa eräiden lääkevalmisteiden jakelua, myyntiä ja kulutukseen luovutusta. Lääkelakiin lisättäisiin lääketukku-kaupoille ilmoitusvelvollisuus lääkejakelun katkoksista. Lisäksi ehdotetaan, että täsmennettäisiin myyntiluvan ja rinnakkaistuontimyyntiluvan haltijoiden ja rekisteröinnin haltijoiden ilmoitusvelvollisuutta, apteekkien varastointivelvoitetta ja apteekin tiloja koskevia säännöksiä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta piti mietinnössään välttämättömänä, että toimenpiteitä lääkkeiden saatavuushäiriöiden korjaamiseksi jatketaan lääkkehoidon tiekartan yhteydessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

Tämä on erittäin tärkeää muistaa. Meillä on ollut tilanteita, joissa saatavuushäiriöitä on ollut. On erittäin tärkeää, että lääkevalmisteita on saatavilla ja huolehditaan siitä, että oikean ja turvallisen lääkkeenkäytön ohjeistaminen myös säilyy.

Arvoisa puhemies! Tänään Fimean ylijohtaja totesi, että koronavirusepidemian alkaessa lääkkeitä hamstrattiin kuten vessapaperia, ja se varmasti pitää myös paikkansa. Käsi-kauppalääkkeitä hamstrattiin todella paljon, ja meillä oli vaarana se tilanne, itse aiheutettu tilanne siitä saatavuusongelmasta, että muun muassa kuumetta alentavia lääkkeitä ei välttämättä olisi ollut saatavilla, mutta hyvin kuitenkin apteekit pärjäsivät, ja ihmiset saivat lääkkeensä. On tärkeää, että kuluttajilla on luottamus siihen, että apteekista saa lääkkeen sillä hetkellä kun sen tarvitsee, ja että apteekkien aukiolot ovat sellaisia, että ihmiset pysyvät sieltä lääkkeensä saamaan.

Lakiesitys on hyvä, ja on tärkeää, että pidetään huoli siitä, että lääkkeitä on saatavilla. Ja muistetaan myös, että kuka tietää, mitä syksyllä on tulossa. Mahdollisesti aalto kasvaa, koronavirusepidemian aalto, ja sairaudet lisääntyvät ja lääkkeitä tarvitaan.

16.57 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Lääkkeet ovat tärkeitä. On tärkeää saada oikea lääke ja nimenomaan oikeaan aikaan. Ongelmiahan on ollut, että lääkkeitä ei ole nyt ollut saatavilla. On ollut ongelmia, että ei ole tukusta ollut saatavilla tietynlaisia valmisteita, vahvuuksia. Semmoisia ongelmia on oikeastaan ollut pitkän aikaa, ja on todella myönteistä, että tällainen velvoitevarastointi nyt sitten tulee. Ennen aikaanhan semmoinen velvoitevarastointi oikeastaan oli, mutta nykyään semmoista ei ole ollut, ja nyt on ihan hyvä, että apteekkeissa kiinnitetään huomiota siihen, että pidetään varastossa jonkun verran lääkkeitä, etteivät ne ihan heti pääse loppumaan. Tosi monet apteekit ovat tätä tehneet jo aikaisemminkin, mutta hyvä, että tämä tulee nyt ihan tänne lakiin.

25 vuotta apteekkityössä olleena olen usein törmännyt tähän asiaan, että kun lääkäri määrää lääkkeen, niin jos sitä vahvuutta ei apteekissa satu olemaan jostain tilapäisestä syystä, sairaala-apteekissa se vahvuus voidaan vaihtaa sillä tavalla, että lasketaan, että tulee täysin sama annos mutta vaihdetaan se lääkevahvuus, mutta tavallisessa apteekissahan näin ei periaatteessa voida tehdä. Tästä tulee apteekkeissa semmoisia tilanteita, että joudutaan soittamaan lääkäriille, lääkäriillä saattaa olla vaikka leikkaus kesken, joudutaan muuttamaan sairaanhoitajaa häiritsemään ja asiakas joutuu odottamaan hirveän pitkän aikaa. On erityisen tärkeää, että kun lääkelakia uudistetaan, myös tähän sitten puututaan.

Tämä lakiesitys on hyvä, ja toivon, että jatkossa lääkkeitä tulee riittämään ihmisille.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 80/2020 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.